dalies išlikę pustyto smėlio, pilkšvos ir juosvos žemės sluoksniai.

Surinkta 51 vienetas XVII–XIX a. radinių, jie perduoti į PaKM.

J. Janonio Street

The field evaluation (13 1x2 m test pits totalling 26 m^2 and the survey of 826 m^2) on J. Janonio Street in Palanga (W Lithuania) revealed, under the 30–50 cm thick surface layer and the 55–90 cm thick, 19th–20th-century aeolian sand layer, the 10–20 cm thick original surface of the ground (Fig. 1), which contained fine sherds of 17th–18th-century household pottery (51 sherds) (Fig. 2).

Vilius Memgaudis

Vytauto gatvė 110

2022 m. buvo atliekami detalieji tyrimai ir žvalgymai Palangoje, sklype Vytauto g. 110. Tyrimai buvo reikalingi norint šioje vietoje vykdyti administracinės paskirties pastato statybas. Šio sklypo aplinkoje anksčiau tyrimai vykdyti 1982–2020 m., juos atliko J. Genys 1982 m. (*LIIR*, f. 1, b. 1024), R. Kraniauskas 2009 m. (*ATL 2009 metais*, 2010, p. 502), M. Petkus 2012, 2017, 2020 m. (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 668; *ATL 2017 metais*, 2018, p. 349–351; *ATL 2020 metais*, 2021, p. 453–455). Iš jų reikėtų išskirti 2020 m. vykdytus žvalgomuosius tyrimus Vytauto g. 110 sklype, juos atliko M. Petkus. Jų metu sklype ištirta 11 šurfų, iš viso 22 m^2 (1 pav.). Nustatyta, kad iki 1 m gylio šurfuose fiksuotas XIX–XX a. sluoksnis, o nuo 1 m gylio – 20–45 cm storio XVI–XVIII a. kultūrinis sluoksnis. 2022 m. pasirenkant tyrimų metodiką buvo vadovautasi 2020 m. atliktų žvalgomųjų tyrimų rezultatais ir pavel-dosauginiais reikalavimais. Žemės judinimo darbų vietose iki 1 m gylio atlikti žvalgymai, o vietose, kuriose gruntas numatytas judinti giliau nei 1 m, – detalieji tyrimai.

1 pav. Situacijos planas tyrimų aplinkoje: 1 – 1982 m. J. Genio tyrimai; 2 – 2009 m. R. Kraniausko tyrimai; 3 – 2012 m. M. Petkaus tyrimai; 4 – 2017 m. M. Petkaus tyrimai; 5 – 2020 m. M. Petkaus tyrimai; 6 – Vytauto g. 110 sklypas; 7 – XX a. plytų grindinys; 8 – XX a. pamatai; 9 – tirtos perkasos; 10 – žvalgymai prieduobėje Jūratės gatvėje; 11 – žvalgymai naujai tiesiamos šiluminės trasos vietoje. V. Memgaudžio brėž.

Fig. 1. A situation plan of the investigations in the vicinity: 1 – Genys' 1982 investigation, 2 – Kraniauskas' 2009 investigation, 3 – Petkus' 2012 investigation, 4 – Petkus' 2017 investigation, 5 – Petkus' 2020 investigation, 6 – the plot at Vytauto St. 110, 7 – the 20th-century brick paving, 8 – the 20th-century foundation, 9 – trenches, 10 – the survey in the access pit on Jūratės Street, 11 – the survey at the site of the new district heating route.

Palangos senasis miestas arba istorinis Palangos LDK miestelis pradėjo formuotis XVI a. 1779–1781 m. Palangos dvaro inventoriaus plane dabartinio sklypo Vytauto g. 110 vietoje užstatymas nepažymėtas. Į ŠR nuo tyrinėto sklypo pažymėtas pavienis pastatas su skaičiumi 50. Intensyvus užstatymas, kuris buvo susiformavęs prie Vytauto gatvės, ties dabartine Jūratės gatve nutrūksta ir prasideda smėlynai. 1938 m. Palangą nuniokojo didelis gaisras, sunaikinęs abipus Vytauto gatvės apie 120 gyvenamosios paskirties namų ir 180 ūkinių pastatų, šis gaisras nuniokojo ir dabartinio Vytauto g. 110 sklypo teritoriją (Miškinis A. *Lietuvos urbanistikos paveldas ir jo vertybės*, t. III: *Vakarų Lietuvos miestai ir miesteliai*, kn. II. Vilnius, 2007, p. 22–45).

2 pav. Perkasa 6, atidengtas XVI–XVIII a. kultūrinis sluoksnis. V. Memgaudžio nuotr.

Fig. 2. The 16th–18th-century cultural layer exposed in Trench 6.

Prieš atliekant detaliuosius tyrimus, 2061 m^2 dydžio Vytauto g. 110 sklype iki 1 m gylio atlikti žvalgymai. Žvalgymai vykdyti ir prieduobėje į P nuo sklypo Jūratės gatvėje. Šioje vietoje buvo žvalgoma 3 m^2 dydžio prieduobė, kuri skirta buitinių nuotekų tinklams patiesti iš prieduobės iki tiriamo sklypo uždaru būdu po gatve. Vėliau rudenį žvalgymai atlikti naujai tiesiamoje šiluminėje trasoje, kuri patiesta kelis metrus į ŠR nuo tirto Vytauto g. 110 sklypo. Detaliųjų tyrimų metu ištirta 12 perkasų, iš viso 1021,9 m^2 (1 pav.).

Detaliųjų tyrimų metu fiksuoti 0,31–2,5 m storio XIX–XX a. sluoksniai su šio laikotarpio radiniais. Žemiau fiksuotas 5–84 cm storio smulkaus balkšvos ir gelsvos spalvos supustyto smėlio sluoksnis. Po šio sluoksnio nuo H_{abs} 6,10 m iki H_{abs} 6,70 m aptinkamas XVI–XVIII a. archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis, kuris perkasose svyruoja nuo 10 iki 45 cm storio. Šį kultūrinį sluoksnį sudaro pustyto juosvo dirvožemio su balkšvu smėliu sluoksnis ir juodo humusingo smėlio sluoksnis (2 pav.). Dauguma radinių buvo aptikta juodo humusingo smėlio sluoksnyje. Iš viso rasti 296 radiniai ir aptikta 490 gyvūnų kaulų, dantų, ragų fragmentų. Tarp radinių dominuoja puodų, lėkščių šukės (3 pav.), rasta ir keptuvių ar puodų kojelių, koklių

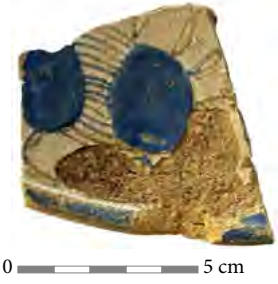

3 pav. Lėkštės fragmentas iš perkasos 5. V. Memgaudžio nuotr.

Fig. 3. A plate fragment from Trench 5.

fragmentų, kaolino pypkių dalių, stiklo butelių šukių, visi rasti stikliniai buteliai pasidengę irizacine plėvele. Dauguma aptiktų puodų šukių rudos spalvos molio ar glazūruoti ruda spalva, mažiau rasta puodų fragmentų, glazūruotų žalia spalva. Pasitaikė balta spalva su mėlynos spalvos ornamentais glazūruotų ar ruda, balkšva, žalsva glazūra ornamentuotų lėkščių. Aptikta 13 koklių fragmentų, iš jų 9 be glazūros. Likusios 4 šukės dengtos ruda, žalia ir violetine glazūra. Dvi šukės su violetinės spalvos glazūra puoštos treliažo ir augaliniu ornamentu.

Zooarcheologinės medžiagos tyrimus atliko V. Micelicaitė ir G. Piličiauskienė. Ištirtoje zooarcheologinėje medžiagoje vyravo sausumos žinduolių liekanos – 485 vienetai (98,9 %), dar 5 (1, %) kaulai priklausė paukščiams. Visi identifikuoti kaulai priklausė mažiausiai 6 naminių gyvulių rūšims: galvijams 242 (77,1 %), avims ar ožkoms 35 (11,1 %), kiaulėms 23 (7,3 %), arkliams 12 (3,8 %), šuniui ir katei po vieną. Kaip teigė šiuos kaulus tyrusios tyrėjos, ši zooarcheologinė medžiaga rūšine sudėtimi kiek neįprasta naujųjų laikų nedideliems miesteliams ir artimesnė didesnių miestų medžiagai. Taip manyti leidžia didelė, miestams būdinga galvijų dalis, o miesteliuose paprastai aptinkama gerokai daugiau avių, ožkų ir kiaulių liekanų.

Perkasoje 1 fiksuoti 2 kuolai ir 3 įgilintos į įžemį struktūros, bet jose jokių žmogaus veiklos pėdsakų nerasta. Viena į įžemį įgilinta struktūra aptikta perkasoje 4, dvi rastos perkasoje 8, visose jose jokios žmogaus veiklos neaptikta. Sklypo P dalyje perkasose 8, 9 fiksuota nemažai XX a. perkasimų, kurie kiek apnaikino XVI–XVIII a. kultūrinį sluoksnį. Įžemis – rudas įvairios frakcijos smėlis su nedideliais akmenukais – pasiektas visose perkasose, jo lygis H_{abs} 6,10–6,40 m.

Žvalgymų metu Vytauto g. 110 sklypo teritorijoje fiksuotas 0,3–1 m storio XIX–XX a. sluoksnis. Po minėtu sluoksniu iki pat projektinio 1 m gylio fiksuotas supustyto balkšvos spalvos smėlio sluoksnis. ŠR sklypo dalyje 40 cm gylyje pustyto smėlio sluoksnyje aptiktas apardytas raudonų plytų grindinys, apdėtas akmenimis, jis tęsėsi toliau į ŠR sienelę, grindinys datuotas ne ankstesniu kaip XX a. laikotarpiu. PV sklypo dalyje nuo 20 cm gylio fiksuoti L formos akmenų ir betono pamatai, šie pamatai čia išpilti jau po 1938 m. Architektūrinių struktūrų tyrimus atlikusi V. Veževičienė nustatė, kad struktūrų liekanos neturi jokių vertingųjų savybių bruožų ar išliekamosios kultūrinės vertės. Žvalgymų metu Jūratės gatvėje 3 m^2 dydžio prieduobėje nuo pat paviršiaus iki 2,3 m gylio fiksuoti supiltiniai XX–XXI a. sluoksniai, 2,15 m gylyje pasiektas nuotekų vamzdis.

Būsimos šiluminės trasos vietoje žvalgymų metu 136 m^2 plote iki 1,6 m gylio fiksuoti 0,85–1,3 m storio XIX–XX a. ir 35–60 cm storio smulkaus balkšvos ir gelsvos spalvos supustyto smėlio sluoksniai. Žvalgymų metu archeologiškai vertingų radinių, sluoksnių ar struktūrų neaptikta.

Atliktų archeologinių tyrimų metu 2200 m^2 dydžio teritorijoje vykdyti žvalgymai iki 1 m gylio, kurių metu fiksuotas 0,3–1 m storio XIX–XX a. sluoksnis. Po minėtu sluoksniu iki pat projektinio 1 m gylio fiksuotas supustyto balkšvos spalvos smėlio sluoksnis. Šiame sluoksnyje rasti XX a. pamatai ir raudonų plytų grindinys. Detaliųjų tyrimų metu nuo H_{abs} 6,10 m iki H_{abs} 6,70 m aptiktas XVI–XVIII a. archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis, kuris perkasose svyruoja nuo 10 iki 45 cm storio. Čia rasti 296 radiniai ir aptikta 490 gyvūnų kaulų, dantų, ragų fragmentų.

Vytauto St. 110

During the 2022 investigation (field survey and excavation) at Vytauto St. 110 in Palanga

(W Lithuania) (Fig. 1), the survey of roughly 2200 m^2 identified a 0.3–1 m thick, 19th–20th-century layer above a layer of whitish aeolian sand that continued down to the predetermined depth of 1 m. At a depth of 40 cm in the NE part of the lot, partially destroyed red brick paving dated to no earlier than 20th century was discovered in the layer of aeolian sand. From a depth of 0.2 m in the SW part of the lot, an L-shaped stone and concrete foundation created after 1938 was found.

The excavation of 1021.9 m^2 revealed, from Habs 6.10 m to Habs 6.70 m, an archaeologically valuable 16th–18th-century cultural layer, which varied from 10 to 45 cm thick in the trenches and consisted of a layer of blackish aeolian topsoil with whitish sand and a layer of black humous sand (Fig. 2). It contained 296 finds (Fig. 3) and 490 animal bone, tooth, antler, and horn fragments.

Marius Petkus, Darius Balsas, Rokas Kraniauskas

Sinagogos gatvė 3

2022 m. Palangoje, sklype Sinagogos g. 3, buvo atlikti žvalgomieji tyrimai. 2014 m. šiame sklype tyrimus vykdė M. Urbonaitė-Ubė. Tyrimų metu ištirtas vienas 2 m^2 ploto šurfas, kuriame XVIII–XX a. kultūriniai sluoksniai (*ATL 2014 metai*, 2015, p. 621).

2022 m. apie 485 m^2 dydžio sklypo plote ištirti 2 šurfai, bendras jų plotas – 4 m^2 (1 pav.). Šurfuose aptikti 1–1,4 m storio XVII–XX a. datuojami kultūriniai sluoksniai. XVII–XVIII a. kultūrinį sluoksnį dengia supustyto smėlio klodas. Ištirtuose šurfuose, po 20–60 cm storio velėnos su paviršiniu dirvožemiu, trinkelių danga su niveliaciniais žvyro sluoksniais, aptiktas juosvas pilkšvas smėlingas dirvožemis, kuris

1 pav. Tyrimų situacijos planas: 1 – 2022 m. tirtas sklypas; 2 – 2022 m. tyrimai; 3 – 2014 m. tyrimai. D. Balso brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation: 1 – lot investigated in 2022; 2 – 2022 investigation; 3 – 2014 investigation.